

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tionde avdelningen)

den 20 januari 2017*

”Överklagande — Konkurrensbegränsande samverkan — Europeiska marknaden för fosfater för djurfoder — Fördelning av försäljningskvoter, samordning av priser och försäljningsvillkor och utbyte av känslig affärsinformation — Klagandena har dragit sig ur förlikningsförfarandet — Obegränsad behörighet — Skydd för berättigade förväntningar och likabehandling — Skälig handläggningstid”

I mål C-411/15 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 27 juli 2015,

Timab Industries, Dinard (Frankrike), företrätt av N. Lenoir, avocate (Paris),

Cie financière et de participations Roullier (CFPR), Saint-Malo (Frankrike), företrätt av N. Lenoir, avocate (Paris),

klagande,

i vilket den andra parten är:

Europeiska kommissionen, företräd av C. Giolito och B. Mongin, båda i egenskap av ombud, biträdda av N. Coutrelis, avocate (Paris), med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (tionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Berger (referent) samt domarna E. Levits och F. Biltgen,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

och efter att den 28 juli 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

* * Rättegångsspråk: franska.

Dom

- 1 Klagandena Timab Industries (nedan kallat Timab) och Cie financière et de participations Roullier (CFPR) har i sitt överklagande yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 20 maj 2015, Timab Industries och CFPR/kommissionen (T-456/10, EU:T:2015:296) (nedan kallad den överklagade domen), genom vilken tribunalen ogillade klagandenas talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2010) 5001 slutlig av den 20 juli 2010 i ett förfarande enligt artikel 101 [FEUF] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/38866 – Fosfater för djurfoder) (nedan kallat det omtvistade beslutet) och återförvisa målet till tribunalen för en lämplig nedsättning av det bötesbelopp som klagandena ålagts genom detta beslut. Klagandena yrkar i andra hand att domstolen ska fastställa att tribunalen har kränkt rätten till en rättvis rättegång till följd av domstolsförfarandets orimliga tidsutdräkt.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning (EG) nr 1/2003

- 2 I artikel 7.1 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101] och [102 FEUF] (EGT L 1, 2003, s. 1) föreskrivs följande:

”Om kommissionen till följd av ett klagomål eller på eget initiativ konstaterar att bestämmelserna i artikel [101] eller artikel [102 FEUF] har överträtts, får den genom beslut ålägga de berörda företagen eller företagssammanslutningarna att upphöra med överträdelsen. För detta ändamål får kommissionen ålägga dem alla åtgärder som hänför sig till företagets agerande (beteendemässiga åtgärder) eller strukturella åtgärder som är proportionerliga mot överträdelsen och nödvändig för att få denna att upphöra. ...”

- 3 Artikel 23.2 och 23.3 i denna förordning har följande lydelse:

”2. Kommissionen får genom beslut ålägga företag och företagssammanslutningar böter, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

- a) överträder artikel [101] eller artikel [102 FEUF] ...

...

För varje företag och företagssammanslutning som deltagit i överträdelsen får böterna inte överstiga 10 % av föregående räkenskapsårs sammanlagda omsättning.

...

3. När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.”

Förordning (EG) nr 773/2004

- 4 Under år 2008 infördes förlikningsförfarandet genom kommissionens förordning (EG) nr 622/2008 av den 30 juni 2008 om ändring av förordning (EG) nr 773/2004 om genomförande av förlikningsförfaranden i kartellärenden (EUT L 171, 2008, s. 3). De närmare bestämmelserna för genomförandet av denna förordning angavs i kommissionens tillkännagivande av den 2 juli 2008 om förlikningsförfaranden i samband med beslut enligt artikel 7 och artikel 23 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 i kartellärenden (EUT C 167, 2008, s. 1) (nedan kallat tillkännagivandet om förlikning).

- 5 Artikel 10a, med rubriken ”Förlikningsförfarande i kartellärenden”, i kommissionens förordning (EG) nr 773/2004 av den 7 april 2004 om kommissionens förfaranden enligt artiklarna [101] och [102 FEUF] (EUT L 123, 2004, s. 18), i dess lydelse enligt förordning nr 622/2008 (nedan kallad förordning nr 773/2004), har följande lydelse:

”1. Efter det att kommissionen har inlett ett förfarande enligt artikel 11.6 i förordning ... nr 1/2003 får den fastställa en tidsfrist inom vilken parterna skriftligen får ange att de är beredda att inleda förlikningsdiskussioner i syfte att eventuellt ge in förlikningsinlagor. Kommissionen ska inte vara skyldig att beakta svar som inkommer efter det att tidsfristen har löpt ut.

...

2. Kommissionen får underrätta de parter som deltar i förlikningsdiskussioner om

- a) de invändningar den avser att framföra mot dem,
- b) den bevisning som ligger till grund för invändningarna,
- c) icke-konfidentiella versioner av alla angivna tillgängliga handlingar som finns förtecknade i akten vid den tidpunkten, om partens begäran är motiverad för att parten ska kunna bestämma sin inställning till en tidsperiod eller någon annan aspekt av kartellen,
- d) högsta och lägsta nivå för de böter som kan komma att åläggas.

...

Om det görs framsteg i förlikningsdiskussionerna får kommissionen fastställa en tidsfrist inom vilken parterna får åta sig att följa förlikningsförfarandet genom att ge in förlikningsinlagor i vilka de återger resultaten av förlikningsdiskussionerna och medger sitt deltagande i en överträdelse av artikel [101 FEUF] och sitt ansvar för denna. Innan kommissionen fastställer en tidsfrist för att ge in förlikningsinlagorna ska de berörda parterna ha rätt att på begäran och i god tid få de uppgifter som anges i artikel 10a.2 första stycket. Kommissionen ska inte vara skyldig att beakta förlikningsinlagor som inkommer efter det att tidsfristen har löpt ut.

3. Om det meddelande om invändningar som delges parterna beaktar innehållet i deras förlikningsinlagor, ska de berörda parternas skriftliga svar på meddelandet om invändningar, vilket ska ges in inom en av kommissionen fastställd tidsfrist, bekräfta att det meddelande om invändningar som riktats mot dem beaktar innehållet i deras förlikningsinlagor. Kommissionen får då gå vidare och fatta ett beslut enligt artikel 7 och artikel 23 i förordning ... nr 1/2003 efter samråd med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor enligt artikel 14 i förordning ... nr 1/2003.

4. Kommissionen kan när som helst under förfarandet besluta att helt och hållet avbryta förlikningsdiskussionerna i ett visst ärende eller med en eller flera parter, om den anser att några effektivitetsvinster i förfarandet sannolikt inte kommer att uppnås.”

Tillkännagivandet om förlikning

- 6 I punkt 1 i tillkännagivandet om förlikning anges följande:

”I detta tillkännagivande anges ramen för belöning av samarbete under förfaranden som har inletts i syfte att tillämpa artikel [101 FEUF] i kartellärenden. ... Det samarbete som omfattas av detta tillkännagivande skiljer sig från det som regleras av kommissionens tillkännagivande om immunitet

mot böter och nedsättning av böter ..., dvs. att företag frivilligt lägger fram bevis så att kommissionens undersökning kan inledas eller gå framåt. Om det samarbete som ett företag erbjuder omfattas av tillämpningsområdet för båda tillkännagivandena, kan det belönas kumulativt.”

- 7 Avsnitt 2.1 i detta tillkännagivande har rubriken ”Inledande av ett förfarande och undersökning av utsikterna till en förlikning”. Punkt 11 i detta avsnitt har följande lydelse:

”Om kommissionen anser att det är lämpligt att utforska parternas intresse för att inleda förlikningsdiskussioner kommer den att fastställa en tidsfrist på minst två veckor enligt artikel 10a.1 och artikel 17.3 i förordning ... nr 773/2004, inom vilken parterna i förfarandet skriftligen ska ange huruvida de avser att inleda förlikningsdiskussioner i syfte att i ett senare skede eventuellt inkomma med förlikningsinlagor. Denna skriftliga förklaring innebär inte att parterna medger att de har deltagit i en överträdelse eller att de har varit ansvariga för den.”

- 8 Punkterna 15–17 och 19 i tillkännagivandet om förlikning, som återfinns i avsnitt 2.2 i tillkännagivandet med rubriken ”Förlikningsförfarandet påbörjas: förlikningsdiskussioner”, har följande lydelse:

”15. Kommissionen har en skönsmässig befogenhet att avgöra om det är lämpligt att föra bilaterala förlikningsdiskussioner med vart och ett av företagen och i vilken takt detta ska ske. Enligt artikel 10a.2 i förordning ... nr 773/2004 innefattar detta att, beroende på hur förlikningsförfarandet fortskrider, avgöra i vilken ordning de bilaterala förlikningsdiskussionerna ska hållas och när upplysningar ska lämnas ut, även den bevisning i kommissionens akt som har använts för att fastställa kommissionens potentiella invändningar och vilka böter som kan komma att åläggas. Uppgifter kommer att lämnas ut inom rimlig tid allteftersom diskussionerna fortskrider.

16. Genom att upplysningar kan lämnas ut i ett så tidigt skede i samband med förlikningsdiskussioner enligt artikel 10a.2 ... i förordning ... nr 773/2004 kommer parterna att vara underrättade om de viktigaste omständigheter som hittills har beaktats, såsom de påstådda sakförhållandena och kvalificeringen av dessa, den påstådda kartellens allvar och varaktighet, fördelningen av ansvar, en uppskattning av storleken på sannolika böter och vilken bevisning som har använts för att fastställa de potentiella invändningarna. De kommer därmed att kunna bestämma sin inställning till de invändningar som kan komma att framföras mot dem och kunna fatta ett välgrundat beslut om huruvida de vill ingå en förlikning eller inte. ...

17. Om förlikningsdiskussionerna leder till samförstånd i fråga om omfattningen av de potentiella invändningarna och i fråga om uppskattningen av storleken på de böter som det är sannolikt att kommissionen kommer att ålägga, och kommissionen intar den preliminära ståndpunkten att effektivitetsvinster sannolikt kommer att uppnås mot bakgrund av de framsteg som gjorts totalt sett, kan kommissionen bevilja en slutlig tidsfrist på minst 15 arbetsdagar inom vilken ett företag ska ge in en slutlig förlikningsinlaga ...

...

19. Om de berörda parterna inte ger in en förlikningsinlaga kommer det förfarande som leder fram till det slutliga beslutet för deras vidkommande att följa de allmänna bestämmelserna, ... i stället för bestämmelserna om förlikningsförfarandet.”

- 9 Avsnitt 2.3 i tillkännagivandet om förlikning har rubriken ”Förlikningsinlagor”. I punkt 20 i detta avsnitt anges att parter som väljer ett förlikningsförfarande måste ge in en formell begäran om förlikning i form av en förlikningsinlaga. Denna ska innehålla bland annat ett tydligt och otvetydigt

medgivande av parternas ansvar för en överträdelse samt en bekräftelse från parterna av att de inte avser att begära tillgång till handlingar eller att få höras igen vid ett muntligt hörande, förutom för det fall att kommissionen inte beaktar deras förlikningsinlaga i meddelandet om invändningar och beslutet.

- 10 I punkt 21 i tillkännagivandet om förlikning, som även det återfinns i avsnitt 2.3, anges följande:

”De medgivanden och bekräftelser som parterna lämnar i syfte att uppnå en förlikning är ett uttryck för deras åtagande att samarbeta i den snabba handläggning av ärendet som följer på förlikningsförfarandet. Medgivandena och bekräftelserna är dock förenade med villkoret att kommissionen godtar deras begäran om förlikning, inbegripet det förväntade högsta bötesbeloppet.”

- 11 Avsnitt 2.4 i tillkännagivandet har rubriken ”Meddelande om invändningar och svar på detta”. Punkterna 23, 24 och 26 i detta avsnitt har följande lydelse:

”23. Enligt artikel 10.1 i förordning ... nr 773/2004 är det obligatoriskt att som ett förberedande steg i förfarandet delge de berörda parterna ett meddelande om de invändningar som riktas mot dem innan ett slutligt beslut fattas. Kommissionen kommer därför att utfärda ett meddelande om invändningar även i ett förlikningsförfarande.

24. För att parterna på ett korrekt sätt ska kunna utöva sin rätt till försvar bör kommissionen inhämta parternas synpunkter på invändningarna och den bevisning som åberopas som stöd för dem innan den fattar ett slutligt beslut, och kommissionen bör beakta synpunkterna och vid behov ändra sin preliminära analys. Kommissionen måste inte endast kunna godta eller förkasta de berörda företagens argument utan också göra en egen analys av de faktiska omständigheter som dessa har anfört för att avstå från sådana invändningar som har visat sig ogrundade eller för att faktiskt eller rättsligt, tillrättalägga eller komplettera sin argumentation till stöd för de invändningar den vidhåller.

...

26. Om parternas förlikningsinlagor beaktas i meddelandet om invändningar bör de berörda parterna inom en tidsfrist ... som kommissionen fastställer ... svara på meddelandet genom att helt enkelt (och otvetydigt) bekräfta att meddelandet om invändningar överensstämmer med innehållet i deras förlikningsinlagor och att deras åtagande att följa förlikningsförfarandet kvarstår. ...”

- 12 Avsnitt 2.5 i tillkännagivandet om förlikning har rubriken ”Kommissionens beslut och belöning vid förlikning”. Punkterna 28, 30, 32 och 33 i detta avsnitt har följande lydelse:

”28. När parterna har svarat på meddelandet om invändningar och bekräftat sitt åtagande att ingå en förlikning, kan kommissionen med stöd av förordning ... nr 773/2004 utan vidare förfarandeåtgärder fatta ett slutligt beslut enligt artikel 7 och/eller artikel 23 i förordning ... nr 1/2003 ... Detta innebär särskilt att dessa parter inte längre kan begära ett muntligt hörande eller tillgång till handlingarna i ärendet när deras förlikningsinlagor väl har beaktats i meddelandet om invändningar ...

...

30. Det slutliga bötesbeloppet i ett visst ärende fastställs i det beslut där kommissionen konstaterar en överträdelse enligt artikel 7 och ålägger böter enligt artikel 23 i förordning ... nr 1/2003.

...

32. Om kommissionen beslutar att belöna ett företag för att det har samarbetat inom ramen för detta tillkännagivande, kommer den att sänka bötesbeloppet med 10 % efter beaktande av tröskelvärdet på 10 % enligt riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 23.2 a i förordning ... nr 1/2003 ...
33. I ärenden där en förlikning ingås även med parter som har ansökt om förmånlig behandling kommer den sänkning av bötesbeloppet som beviljas för förlikningen att läggas till den belönings som ges enligt reglerna om förmånlig behandling.”

2006 års riktlinjer

- 13 I riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 23.2 a i förordning (EG) nr 1/2003 (EUT C 210, 2006, s. 2) (nedan kallade 2006 års riktlinjer) anges den metod som kommissionen använder sig av för att fastställa beloppet av de böter som ska åläggas företag och företagssammanslutningar, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet överträder artiklarna 101 eller 102 FEUF.

- 14 I punkterna 10 och 11 i 2006 års riktlinjer anges följande:

”10. I det första steget fastställer kommissionen ett grundbelopp för varje företag eller företagssammanslutning ...

11. I det andra steget kan kommissionen höja eller sänka grundbeloppet ...”

- 15 Punkt 27 i 2006 års riktlinjer, som återfinns i avsnitt 2 i riktlinjerna med rubriken ”Justering av grundbeloppet”, har följande lydelse:

”När kommissionen fastställer böterna kan den beroende på omständigheterna höja eller sänka böterna ... Kommissionen beslutar om böterna skall höjas eller sänkas på grundval av en helhetsbedömning där den tar hänsyn till alla relevanta omständigheter.”

- 16 Punkt 29 i 2006 års riktlinjer inleder Avsnitt B i riktlinjerna med rubriken ”Förmildrande omständigheter”. Punkten har följande lydelse:

”Grundbeloppet kan sänkas om kommissionen konstaterar att det finns förmildrande omständigheter, till exempel följande:

...

— Företaget samarbetar med kommissionen i en omfattning som går utöver tillämpningsområdet för tillkännagivandet om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden, samt företagets lagstadgade skyldighet att samarbeta.

...”

Meddelandet om förmånlig behandling

- 17 Punkterna 20–23 i kommissionens meddelande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EUT C 45, 2002, s. 3) (nedan kallat meddelandet om förmånlig behandling) ingår i avsnitt B i detta meddelande, med rubriken ”Nedsättning av böter”, och har följande lydelse:

”20. Företag som inte uppfyller villkoren i avsnitt A ovan kan beviljas nedsättning av böter som annars skulle ha ålagts dem.

21. För att uppfylla villkoren måste ett företag förse kommissionen med bevis på den misstänkta överträdelsen som har ett betydande mervärde jämfört med dem som kommissionen redan har samlat in. Dessutom måste det upphöra med sin inblandning i den misstänkta överträdelsen senast vid den tidpunkt då företaget inkommer med bevismaterialet.
22. Begreppet 'mervärde' avser i vilken grad bevismaterialet som sådant eller genom sin detaljrikedom stärker kommissionens förmåga att klart fastställa sakförhållandena i ärendet. I sin bedömning tillmäter kommissionen i allmänhet skriftliga bevis från den period som uppgifterna gäller ett större kvalitativt värde än bevis som framställs senare. På liknande sätt kommer de bevis som är direkt relevanta för klargörandet av sakförhållandena generellt att kvalitativt värderas högre än bevis som endast indirekt är relevanta.
23. Kommissionen kommer att avgöra följande i de slutgiltiga beslut som fattas för att fullborda det administrativa förfarandet:
 - a) Huruvida det bevismaterial som ett företag lämnat har ett betydande mervärde jämfört med det bevismaterial som kommissionen besitter vid samma tidpunkt.
 - b) Hur omfattande nedsättning ett företag kommer att åtnjuta vilket kommer att bestämmas enligt det följande på grundval av de böter som annars skulle ha ålagts företagen. ...
 - det första företaget som uppfyller villkoren i punkt 21 får en nedsättning med 30–50 %,
 - det andra företaget som uppfyller villkoren i punkt 21 får en nedsättning med 20–30 %,
 - övriga företag som uppfyller villkoren i punkt 21 får en nedsättning med upp till 20 %.

För att bestämma nivån av nedsättning inom dessa kategorier kommer kommissionen att beakta tidpunkten för inlämnandet av bevismaterialet som uppfyller villkoren i punkt 21 och i vilken omfattning det representerar mervärde. Den kan också beakta i vilken grad och med vilken kontinuitet företaget samarbetar efter det datum bevismaterialet lämnats in.

Om ett företag lämnar in bevismaterial som gäller för kommissionen tidigare okända sakförhållanden som har ett direkt samband med den misstänkta kartellens betydelse och varaktighet, kommer kommissionen inte att beakta dessa element när den avgör vilka böter som skall åläggas det företag som tillhandahållit detta bevismaterial.”

Bakgrund till tvisten

- 18 Bakgrunden till tvisten och det omtvistade beslutet – såsom de har beskrivits i punkterna 1–28 i den överklagade domen – kan sammanfattas enligt följande.
- 19 Timab är ett dotterbolag i Roullier-koncernen. CFPR är holdingbolaget i denna koncern. Timab tillverkar och saluför kemiska produkter, närmare bestämt fosfater för djurfoder.
- 20 Kemira-koncernen var den första som underrättade kommissionen om att det fanns en hemlig konkurrensbegränsande samverkan som avsåg fosfater för djurfoder, genom en ansökan av den 28 november 2003 om befrielse från böter enligt meddelandet om förmånlig behandling. Denna ansökan avsåg perioden från 1989 till 2003.
- 21 De uppgifter som Kemira-koncernen lämnat medförde att kommissionen, den 10 och 11 februari 2004, kunde företa inspektioner i Frankrike och i Belgien i lokalerna hos ett antal företag som är verksamma inom sektorn fosfater för djurfoder, bland annat Timab.

- 22 Tre andra företag lämnade därefter in ansökningar om befrielse från böter enligt meddelandet om förmånlig behandling.
- 23 Tessenderlo Chemie NV lämnade den 18 februari 2004 in en sådan ansökan. Denna ansökan avsåg hela överträdelseperioden, det vill säga perioden från 1969 till 2004.
- 24 Den 27 mars 2007 lämnade Quimitecnica.com-Comercia e Indústria Química SA och dess moderbolag José de Mello SGPS SA i sin tur in en ansökan enligt meddelandet om förmånlig behandling.
- 25 Den 14 oktober 2008 ansökte även klagandena om att omfattas av meddelandet om förmånlig behandling. Ansökan kompletterades den 28 oktober 2009.
- 26 I skrivelser av den 19 februari 2009 meddelade kommissionen deltagarna i kartellen, inbegripet Timab, att kommissionen hade inlett ett förfarande enligt kapitel III i förordning nr 1/2003 och fastställt en frist på två veckor för att ge dem möjlighet att skriftligen meddela kommissionen om de önskade att delta i ett förlikningsförfarande i den mening som avses i artikel 10a i förordning nr 773/2004.
- 27 Efter flera bilaterala möten mellan kommissionen och de berörda företagen, inbegripet Timab, under vilka det närmare innehållet i kommissionens anmärkningar och bevisen för dem lades fram, fastställde kommissionen intervallet för troliga böter. Denna uppskattning, det vill säga böter i ett intervall mellan 41 och 44 miljoner euro för Timabs deltagande i en enda, fortlöpande överträdelse från och med den 31 december 1978 till och med den 10 februari 2004, meddelades Timab vid ett möte den 16 september 2009.
- 28 Kommissionen gav därefter de berörda bolagen, inklusive Timab, en frist för att inkomma med formella förslag till förlikning enligt artikel 10a.2 i förordning nr 772/2004. Samtliga kartelldeltagare inkom med sina förslag till förlikning inom fastställd frist med undantag av klagandena, som beslutade att dra sig ur förlikningsförfarandet.
- 29 Den 23 november 2009 antog kommissionen sammanlagt sex meddelanden om invändningar dels i förhållande till klagandena, dels i förhållande till var och en av de kartelldeltagare som hade godkänt att ingå en förlikning.
- 30 Efter det att klagandena haft tillgång till handlingarna och den 2 februari 2010 besvarat meddelandet om invändningar, hördes de den 24 februari 2010.
- 31 Den 20 juli 2010 antog kommissionen det omtvistade beslutet, i vilket kommissionen konstaterade att det begåtts en enda, fortlöpande överträdelse av artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet, inom sektorn för fosfater för djurfoder. Enligt kommissionen begicks denna enda, fortlöpande överträdelse från och med den 16 september 1993 till och med den 10 februari 2004. Överträdelsen bestod i att en stor del av den europeiska marknaden för fosfater för djurfoder delades upp mellan deltagarna i kartellen, genom att de tilldelades försäljningskvoter och kunder, och i att priserna och, när så var nödvändigt, försäljningsvillkoren samordnades.
- 32 Det framgår av det omtvistade beslutet att det ursprungliga avtalet, som ingicks skriftligen år 1969 mellan de fem dåvarande största tillverkarna av fosfater för djurfoder, avsåg att utgöra en lösning på en situation med överkapacitet på den europeiska marknaden. Kartellen betecknades CEPA (Center för studier av fosfater för foder). För att säkerställa kartellens funktion och permanenta karaktär slöts ett antal kompletterande specifika avtal och andra regionala underavtal. Det har dokumenterats att franska tillverkare deltog i CEPA sedan år 1970. Efter det att kartelldeltagarna omorganiserat sig i tre delar, avsåg dessa deltagare, i början av 1990-talet, att återgå till en enhetsstruktur, Super CEPA, som täckte dels de fem centraleuropeiska länderna, det vill säga Belgien, Tyskland, Nederländerna, Österrike och Schweiz, dels Danmark, Irland, Ungern, Polen, Finland, Sverige, Förenade kungariket och Norge. Diskussionerna skedde på två nivåer: "centrala möten" eller möten "på europeisk nivå", vid vilka

det fattades beslut i allmänna politiska frågor, och ”expertmöten”, vid vilka det hölls fördjupade diskussioner på nationell eller regional nivå av kartellmedlemmar som var verksamma i ett specifikt land eller en specifik region.

- 33 Vad särskilt beträffar klagandenas deltagande framgår det av det omtvistade beslutet att Timab, utöver sitt deltagande i den franska delen av kartellen även införlivades i den regionala Super CEPA, när företaget började exportera stora volymer fosfater för djurfoder utanför Frankrike. Timab började delta i Super CEPA:s arrangemang i september 1993. Vid sidan av mötena i Super CEPA deltog företaget i möten som avsåg Frankrike och Spanien.
- 34 Kommissionen konstaterade, i artikel 1 i det omtvistade beslutet, att klagandena hade åsidosatt artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet inom sektorn för fosfater för djurfoder, och ålade därefter, i artikel 2 i detta beslut, Timab och CFPR att solidariskt betala böter på 59 850 000 euro. Vid fastställandet av detta bötesbelopp baserade sig kommissionen på 2006 års riktlinjer.
- 35 Den 20 juli 2010 antog kommissionen även beslut K(2010) 5004 slutlig i samma ärende. Detta beslut riktades till de parter som hade godtagit att delta i förlikningsförfarandet och som hade inkommit med ett förlikningsförslag.

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

- 36 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 1 oktober 2010 väckte Timab och CFPR talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet och, i andra hand, ogiltigförklaring av artikel 1 i det omtvistade beslutet, i vilken kommissionen hade hävdat att klagandena deltog i förfaranden rörande försäljningsvillkor och ett ersättningssystem. Klagandena yrkade att tribunalen, under alla omständigheter, skulle ändra artikel 2 i det omtvistade beslutet och markant sätta ned det bötesbelopp som klagandena solidariskt hade påförts.
- 37 Klagandena åberopade flera grunder till stöd för sina yrkanden om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet. Dessa grunder kan indelas i tre grupper. Den första gruppen av grunder avsåg förlikningsförfarandet. Klagandena kritiserade huvudsakligen kommissionen för att ha påfört ett företag som drog sig ur förlikningsförfarandet böter som är högre än den högsta möjliga bötesnivå som var på tal under förlikningsdiskussionerna.
- 38 Den andra gruppen av grunder avsåg vissa av de förfaranden som den berörda kartellen använde sig av, nämligen ersättningssystemet och försäljningsvillkoren. I samband med denna andra grupp av grunder gjorde klagandena i huvudsak gällande att kommissionen felaktigt hade hållit alla företagen ansvariga för alla de påstådda förfarandena utan att göra åtskillnad mellan olika perioder och olika beteenden. Kommissionen hade därmed i praktiken nekat klagandena rätten att på ett ändamålsenligt sätt kunna yttra sig över de ogrundade anmärkningarna om deltagande i vissa av dessa förfaranden, närmare bestämt ersättningsmekanismen och det samordnade fastställandet av försäljningsvillkor.
- 39 Den tredje gruppen av grunder rörde flera aspekter avseende beräkningen av bötesbeloppet. Inom ramen för den tredje gruppen av grunder kritiserade klagandena i flera avseenden bötesbeloppet eller de regler som tillämpats på detta och gjorde i detta sammanhang gällande att artikel 23 i förordning nr 1/2003 hade åsidosatts. De ansåg vidare att kommissionen gjort en uppenbart oriktig bedömning av allvaret av de klandrade förfarandena liksom av de förmildrande omständigheterna och av betalningskapaciteten samt att nedsättningen av böterna med anledning av förmånlig behandling var oproportionerligt liten. Klagandena gjorde även gällande att kommissionen åsidosatt principen om likabehandling, principen om individuell påföljd och proportionalitetsprincipen.

- 40 Till stöd för sitt andrahandsyrkande om nedsättning av bötesbeloppet åberopade klagandena framför allt två argument. Genom det första av dessa argument begärde klagandena att bedömningen av överträdelsens allvar skulle lindras. Genom det andra gjorde de gällande att de, utöver en nedsättning av böterna på grund av deras samarbete enligt meddelandet om förmånlig behandling, även skulle få en kompletterande nedsättning av böterna på den grunden att de samarbetat utanför tillämpningsområdet för detta meddelande, eftersom de inte bestritt de faktiska omständigheterna avseende tiden från och med den 16 september 1993.
- 41 Genom den överklagade domen ogillade tribunalen talan i dess helhet.

Parternas yrkanden vid domstolen

- 42 Timab och CFPR har yrkat att domstolen ska
- upphäva den överklagade domen,
 - återförvisa målet till tribunalen för en lämplig nedsättning av bötesbeloppet,
 - subsidiärt fastställa att tribunalen har kränkt rätten till en rättvis rättegång till följd av domstolsförfarandets orimliga tidsutdräkt, och
 - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.
- 43 Kommissionen har yrkat att domstolen ska
- ogilla överklagandet, och
 - förplikta klagandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Begäran om återupptagande av den muntliga delen av förfarandet

- 44 Efter det att generaladvokaten lagt fram sitt förslag till avgörande har klagandena, genom skrivelse som inkom till domstolen den 1 september 2016, i enlighet med artikel 83 i domstolens rättegångsregler begärt att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas.
- 45 Till stöd för denna begäran har klagandena i huvudsak gjort gällande att domstolen inte har tillräckliga uppgifter när det gäller, för det första, de omständigheter som låg till grund för att de drog sig ut förlikningsförfarandet och således förhållandet mellan detta förfarande och det ordinarie administrativa förfarandet och, för det andra, räckvidden av vissa grunder för överklagandet. Klagandena har bland annat gjort gällande att de, till skillnad från vad generaladvokaten konstaterade i punkterna 51 och 52 i sitt förslag till avgörande, inte alls hade haft för avsikt att utnyttja förlikningsförfarandet och att grunderna för överklagandet, till skillnad från vad generaladvokaten fann i förslaget till avgörande, visst innehåller en missuppfattning av de faktiska omständigheterna och bevisningen.
- 46 De har anfört att vissa rättsliga argument angående beräkningen av böterna och, särskilt, den därmed sammanhörande frågan om nedsättning på grund av samarbete inte har avhandlats.
- 47 Domstolen erinrar om att den efter att ha hört generaladvokaten när som helst får besluta att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas i enlighet med artikel 83 i rättegångsreglerna, bland annat om domstolen anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet, eller

om målet ska avgöras på grundval av ett argument som inte har avhandlats mellan parterna eller de berörda som avses i artikel 23 i stadgan för Europeiska unionens domstol (dom av den 9 juli 2015, Innolux/kommissionen, C-231/14 P, EU:C:2015:451, punkt 29 och där angiven rättspraxis).

- 48 I förevarande fall anser domstolen att den, efter att ha hört generaladvokaten, har tillräcklig kännedom om omständigheterna för att avgöra målet och att detta inte behöver avgöras på grundval av argument som inte har avhandlats mellan parterna.
- 49 Begäran om återupptagande av den muntliga delen av förfarandet ska således avslås.

Prövning av överklagandet

Den första grunden: Åsidosättande av bevisbördereglerna och av rätten till försvar

Parternas argument

- 50 Klaganden gör genom sin första grund gällande att tribunalen åsidosatt bevisbördereglerna och rätten till försvar, eftersom tribunalen, i punkterna 114 och 117 i den överklagade domen ansåg att det ankom på klagandena att, under förlikningsförfarandet, bevisa att de inte deltagit i kartellen före år 1993.
- 51 Genom att i punkt 114 i den överklagade domen ange att ”kommissionen rimligen kunde tro att [klagandena] var inblandade i den enda, fortlöpande överträdelsen ända sedan år 1978”, trots att detta är en rättslig kvalificering som det inte ankom på klagandena att fastställa eller att vederlägga i samband med förlikningsförfarandet, underlät tribunalen att pröva beviskravet.
- 52 Klagandena har påpekat att det beviskrav som åligger kommissionen inte kan variera beroende på om ett förlikningsförfarande eller ett ordinarie förfarande pågår. Eftersom tribunalen i den överklagade domen godtog kommissionens resonemang, vilket bygger på ett lägre beviskrav än det som gäller, ska den överklagade domen ogiltigförklaras.
- 53 Kommissionen har gjort gällande att denna första grund bör ogillas, i första hand eftersom den är verkningslös, i andra hand eftersom den inte kan tas upp till prövning och, under alla omständigheter, är oggrundad.
- 54 Denna grund är, enligt kommissionen, verkningslös, eftersom det omtvistade beslutet, som tribunalen ansett vara rättsenligt, antagits inom ramen för det ordinarie förfarandet, efter det att Timab dragit sig ur förlikningen. Denna första grund avser emellertid perioden mellan åren 1978 och 1993, som inte åberopats mot Timab. Även om det fanns fog för denna grund, skulle den inte påverka utgången av tvisten, som avser de böter som kommissionen ålagt Timab som avslut på ett ordinarie administrativt förfarande som avsåg perioden mellan åren 1993 och 2004.
- 55 Vidare har kommissionen konstaterat att tribunalen inte vid något tillfälle ansåg att det ankom på klagandena att bevisa att de inte deltog i kartellen mellan åren 1978 och 1993 och att tribunalens slutsatser i punkterna 114 och 117 i den överklagade domen, under alla omständigheter, utgör en exklusiv prövning av de faktiska omständigheterna, som inte omfattas av domstolens prövning.
- 56 Slutligen har kommissionen påpekat att det inte har bestritts att kommissionen har bevisbördan såväl i det ordinarie förfarandet som i förlikningsförfarandet. Enligt kommissionens mening har den, om klagandena inte uttrycker någon kritik mot kommissionens första bedömning mot bakgrund av de uppgifter institutionen har tillgång till, fog för att sluta sig till att dess granskning har godtagits. Detta gäller i ännu högre grad när dessa uppgifter kommer från företagens egna redogörelser i deras

ansökningar om förmånlig behandling och från företagens svar på begäran om upplysningar. Det är med tillämpning av dessa grundprinciper som tribunalen fann att kommissionen rätteligen kunde anse att Timab hade deltagit i den enda, fortlöpande överträdelsen sedan år 1978.

- 57 Kommissionen har i detta sammanhang tillagt att tribunalen även erinrat om att kommissionen, till följd av de argument klagandena utvecklat i sitt svar på meddelandet om invändningar, gjorde en ny bedömning av de uppgifter den hade tillgång till och kom fram till att det inte var möjligt att med stöd av dessa uppgifter bevisa klagandenas deltagande i kartellen före år 1993. Tribunalen hade således fog för att konstatera att kommissionen hade iakttagit tillämpliga regler om bevisprövning, i varje skede i förfarandet, med beaktande av de uppgifter som institutionen hade tillgång till.

Domstolens bedömning

- 58 Enligt fast rättspraxis utgör påståendet att tillämpliga bevisregler inte har iakttagits en rättsfråga som kan prövas i ett mål om överklagande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juli 2008, Bertelsmann och Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, EU:C:2008:392, punkt 44 och där angiven rättspraxis, och dom av den 30 maj 2013, Quinn Barlo m.fl./kommissionen, C-70/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:351, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 59 Det åligger således domstolen att pröva om tribunalen, när den bedömde den bevisning som lagts fram, har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att åsidosätta allmänna rättsgrundsatser, såsom presumptionen för den anklagades oskuld, och regler rörande bevisningen, såsom regler om bevisbördan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 juli 1999, Hüls/kommissionen, C-199/92 P, EU:C:1999:358, punkt 65 och där angiven rättspraxis, och dom av den 30 maj 2013, Quinn Barlo m.fl./kommissionen, C-70/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:351, punkt 36 och där angiven rättspraxis).
- 60 I motsats till vad kommissionen har hävdad kan således överklagandet prövas såvitt avser den aktuella grunden.
- 61 I sak kan det påpekas att klagandena, såsom framgår bland annat av punkt 48 i den överklagade domen, i den ansökan som ingavs till tribunalen åberopade att kommissionen gjort sig skyldig till en uppenbart felaktig rättstillämpning och bedömning av omständigheterna, eftersom kommissionen inledningsvis ansåg att klagandena deltagit i en enda, fortlöpande överträdelse från och med år 1978. Enligt klagandena borde kommissionen, med beaktande av de handlingar institutionen hade tillgång till, ha funnit att de inte deltagit i den övergripande kartellen före år 1993. Denna felaktiga bedömning medförde, enligt klagandena, att handlingarna i akten inte analyserades tillräckligt ingående och vittnar således om en missuppfattning, från kommissionens sida, av institutionens skyldighet att omsorgsfullt och opartiskt undersöka de ärenden som den har att bedöma.
- 62 Som svar på denna anmärkning undersökte tribunalen, i punkterna 108–118 i den överklagade domen, frågan huruvida kommissionen i inledningsskedet hade granskat klagandenas akt i tillräcklig omfattning med hänsyn till den överträdelse som gjordes gällande mot dem eller om kommissionen missförstått de uppgifter klagandena lämnat.
- 63 Tribunalen undersökte först, i punkterna 109–112 i den överklagade domen, klagandenas begäran att omfattas av meddelandet om förmånlig behandling och deras svar på begäran om upplysningar. Vidare påpekade den, i punkt 113 i den överklagade domen, att det är ostridigt att klagandena i sitt svar på meddelandet om invändningar hade angett att Timab inte hade deltagit i en enda, fortlöpande överträdelse under åren 1978–1993. Därefter fann tribunalen, i punkt 114 i den överklagade domen, att kommissionen, mot bakgrund av de handlingar den hade tillgång till ”rimligen kunde tro att [klagandena] var inblandade i den enda, fortlöpande överträdelsen ända sedan år 1978”.

- 64 Även om det fanns fog för att anse att tribunalen, genom att bekräfta ett antagande från kommissionens sida, lade en bevisbörda på klagandena som inte ålåg dem, att bevisa att de inte hade anslutit sig till kartellen före år 1993, kan den första grunden inte leda till att den överklagade domen eller ens det omtvistade beslutet ogiltigförklaras.
- 65 Såsom påpekats, särskilt i punkt 1 i den överklagade domen, har klagandena nämligen ålagts sanktioner för att ha deltagit i en enda, fortlöpande överträdelse under åren 1993–2004. Klagandenas anmärkning inför tribunalen, vilken återges i punkt 61 i denna dom, avsåg att visa att kommissionen, mot bakgrund av de bevisuppgifter den hade tillgång till, borde ha dragit slutsatsen att de inte deltog i kartellen före år 1993. Denna anmärkning kunde således, under alla omständigheter, inte ha någon inverkan på tvisten i sak, eftersom den avser en period för vilken klagandena inte ålagts sanktioner. Tribunalen borde således ha underkänt denna anmärkning, eftersom den är verkningslös.
- 66 Av detta följer att tribunalens beslut, som återges i punkt 118 i den överklagade domen och innebär att den anmärkning som avsåg att kommissionen handlagt ärendet felaktigt inte kunde godtas, enligt vad som anges i punkt 65 ovan, av andra rättsliga skäl framstår som riktigt. Således ska dessa skäl ändras.
- 67 Talan kan följaktligen inte bifallas på den första grunden.

Den andra grunden: Åsidosättande av rätten att inte behöva vittna mot sig själv, av rätten till försvar och av tribunalens skyldighet att utöva sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt

Parternas argument

- 68 Den andra grunden gäller punkterna 94–190 i den överklagade domen och består av tre delar.
- 69 Genom den första delen av den andra grunden har klagandena gjort gällande att tribunalen åsidosatt deras rätt till försvar i och med att den inte beaktat deras rätt att inte vittna mot sig själva.
- 70 Till stöd för denna första delgrund har klagandena inledningsvis anfört att de uppgifter som lämnats dels i samband med förlikningsförfarandet, dels i begäran om förmånlig behandling inte kan ses som ”medgivanden”. De har vidare gjort gällande att en begäran om förmånlig behandling inte automatiskt kan ses som ett medgivande av att dess ingivare har deltagit i en överträdelse, eftersom ingivaren alltid kan bestrida omständigheterna och den innebörd kommissionen gett dem. Slutligen har klagandena anfört att ett medgivande av ansvar i en överträdelse inom ramen för ett förlikningsförfarande endast sker genom att ett formellt förlikningsförslag inges, vilket klagandena inte har velat göra. Tribunalen har således, genom att automatiskt likställa de förklaringar som lämnats i deras begäran om förmånlig behandling inom ramen för förlikningsförfarandet med ”medgivanden” åsidosatt deras rätt till försvar, eftersom den inte beaktat deras rätt att inte vittna mot sig själva.
- 71 Genom den andra delen av den andra grunden har klagandena gjort gällande att tribunalen inte utövat sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt genom att inte pröva beviskravet för kommissionen när det gäller kvalificeringen som ”medgivanden”, medan någon sådan kvalificering inte vid något tillfälle framgick ur de handlingar som denna institution hade tillgång till. Denna kvalificering har emellertid haft en avgörande betydelse för fastställandet av hur länge de deltagit i överträdelsen och, följaktligen, för bedömningen av bötesbeloppet och därtill hänförliga nedsättningar.
- 72 Klagandena har i detta avseende gjort gällande att en granskning av de uppgifter de lämnat till kommissionen och av de handlingar som ingetts i ärendet av andra företag visade att de endast hade deltagit i enstaka möten. Vidare motsades de påstådda ”medgivandena” av ett mycket stort antal handlingar i ärendet.

- 73 Genom den tredje delen av den andra grunden har klagandena gjort gällande att tribunalen åsidosatt rätten till försvar.
- 74 I samband med denna tredje delgrund har klagandena åberopat att tribunalen grundat sig på interna handlingar med protokoll från tre bilaterala möten som ägde rum under år 2009 mellan klagandena och kommissionen. Tribunalen grundade sig särskilt på den andra interna handlingen, enligt vilken klagandena skulle ha gjort "medgivanden" avseende deras antagna deltagande i överträdelsen under perioden mellan åren 1978 och 1992. En av dessa interna handlingar kommunicerades först efter det att det skriftliga förfarandet hade avslutats, i strid med den kontradiktoriska principen. Det framgår emellertid av fast rättspraxis att underlåtenheten att kommunicera en handling under det administrativa förfarandet utgör ett åsidosättande av rätten till försvar om kommissionen grundat sig på denna handling för att styrka sin anmärkning om en överträdelse och denna anmärkning endast kunde styrkas genom en hänvisning till denna handling, vilket är fallet här. Även om kommissionen hade kunnat grunda sig på dessa interna handlingar har den, enligt klagandena, åsidosatt rätten till försvar, eftersom den inte prövat huruvida beviskravet var uppfyllt.
- 75 I sin replik har klagandena tillagt att den överklagade domen förtjänar kritik, eftersom tribunalen i strid med sin obegränsade behörighet nöjde sig med den "rimliga tro" som kommissionen kunde göra gällande avseende Timabs skuld, trots att det enda stödet för denna skuld var "medgivanden" som efter vad som påstås inte bestritts.
- 76 Kommissionen har inledningsvis och på grundval av argument som redan anförts i samband med den första grunden, enligt redogörelsen i punkt 54 ovan, gjort gällande att den andra grunden är verkningslös. Kommissionen har påpekat att klagandena utgår från förutsättningen att de "medgivanden" som bestritts haft "en avgörande inverkan på bötesbeloppet". Detta är dock felaktigt, eftersom dessa medgivanden avser en tidigare period än den som sanktionen avser.
- 77 I andra hand har kommissionen gjort gällande att den andra grundens tre delgrunder ska ogillas, delvis eftersom de inte kan tas upp till prövning, delvis eftersom det inte finns fog för dem.
- 78 När det gäller den första delen av den andra grunden har kommissionen anført att en begäran om förmånlig behandling per definition avser företag som deltagit i en konkurrensbegränsande samverkan och medger detta. Följaktligen, och under förutsättning att företaget inte ändrar sitt ställningstagande, vilket det kan göra när som helst, hade kommissionen fog för att anse att en begäran om förmånlig behandling – från det berörda företags sida – innebar ett medgivande av att det deltagit i den avslöjade överträdelsen, oavsett om detta medgivande betraktas som ett "medgivande" eller uttrycks på annat sätt. Ett sådant konstaterande utgör inte någon överträdelse av rätten att inte behöva vittna mot sig själv, eftersom påståendena till sin egen nackdel i det fallet är frivilliga.
- 79 Kommissionen anser i detta sammanhang att det argument som klagandena åberopat i samband med denna första delgrund beror på att förlikningsförfarandet och det förfarande som rör förmånlig behandling blandas ihop. De uppgifter som kommissionen baserade sig på när den ansåg att Timab deltagit i överträdelsen före år 1993 grundade sig inte på ett förment "medgivande" i samband med förlikningen, utan på påståenden som gjorts i samband med begäran om förmånlig behandling. Det är således på denna grund som kommissionen, eftersom det inte fanns något som talade emot den, förde samtal i syfte att uppnå en förlikning. Det innebar följaktligen inte något åsidosättande av rätten till försvar när kommissionen, under förlikningsförfarandet, och därefter tribunalen, i punkt 94 i den överklagade domen, kvalificerade Timabs uttalanden avseende perioden mellan åren 1978 och 1993 som "medgivanden", eftersom dessa uttalanden inte hade förklarats på något annat sätt.
- 80 Kommissionen har tillagt att den, så snart Timab ändrade sitt ställningstagande, tog hänsyn till de nya uppgifter som lämnades, så att de "medgivanden" som mottagits i samband med begäran om förmånlig behandling inte haft något obestridligt värde. Rätten till försvar iaktogs därmed, och rätten att inte vittna mot sig själv åsidosattes inte.

- 81 När det gäller den andra delen av den andra grunden har kommissionen i huvudsak gjort gällande att de överväganden som klagandena framfört för att styrka påståendet att kommissionen borde ha dragit slutsatsen att Timab inte deltagit i kartellen på ett kontinuerligt sätt sedan år 1978 utgör faktiska omständigheter och att de således inte omfattas av domstolens prövningsrätt. Tribunalen har dessutom, enligt kommissionen, prövat kvalificeringen som "medgivanden" på ett korrekt sätt och dragit de slutsatser som krävs.
- 82 När det gäller den tredje delen av den andra grunden har kommissionen påpekat att det argument som klagandena åberopat angående sina interna handlingar, som enligt klagandena utgjorde grunden för kvalificeringen som "medgivanden", är irrelevant. Dessa handlingar, som enligt klagandena "inte kommunicerats", har inte legat till grund för beslutet, eftersom beslutet inte avser samma period som de aktuella "medgivandena". Vidare är nämnda "medgivanden" inte någon följd av underhandlingar i samband med förlikningsförfarandet, utan påpekanden som gjorts till stöd för begäran om förmånlig behandling, ett förfarande som nödvändigtvis innefattar att deltagandet i överträdelsen medges med avseende på det aktuella fallet.

Domstolens bedömning

- 83 När det gäller den första delen av den andra grunden kan det, såsom gjorts av tribunalen i punkt 120 i den överklagade domen, påpekas att kommissionen enligt fast rättspraxis har rätt att ålägga ett företag att lämna alla nödvändiga upplysningar om de faktiska omständigheter som det kan ha kännedom om men däremot inte att tvinga ett företag att tillhandahålla svar genom vilka företaget tvingas erkänna förekomsten av en överträdelse, som det ankommer på kommissionen att bevisa (se dom av den 14 juli 2005, ThyssenKrupp/kommissionen, C-65/02 P och C-73/02 P, EU:C:2005:454, punkt 49 och där angiven rättspraxis).
- 84 Såsom tribunalen också har angett i punkt 120 i den överklagade domen kan kommissionen, även om den inte kan tvinga ett företag att erkänna att det deltagit i en överträdelse, däremot, när den bestämmer böternas storlek, beakta huruvida det berörda företaget frivilligt har hjälpt kommissionen att visa att en överträdelse har ägt rum (se dom av den 14 juli 2005, ThyssenKrupp/kommissionen, C-65/02 P och C-73/02 P, EU:C:2005:454, punkt 50).
- 85 Domstolen har redan haft tillfälle att precisera att kommissionen, när den bestämmer böternas storlek, kan beakta huruvida det berörda företaget har hjälpt kommissionen att, med mindre svårighet, visa att en överträdelse har ägt rum, särskilt genom att erkänna att det har deltagit i överträdelsen (se dom av den 14 juli 2005, ThyssenKrupp/kommissionen, C-65/02 P och C-73/02 P, EU:C:2005:454, punkt 51 och där angiven rättspraxis).
- 86 Av detta följer att det, för att rätten att inte vittna mot sig själv ska anses ha åsidosatts, krävs att det berörda företaget faktiskt tvingats lämna information eller uppgifter som skulle kunna bevisa att en överträdelse ägt rum (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 oktober 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 275).
- 87 I förevarande fall framgår det av punkterna 94 och 190 i den överklagade domen att klagandenas uttalanden inom ramen för förlikningsförfarandet, i samband med meddelandet om förmånlig behandling, gjordes helt frivilligt. Tribunalen fann för övrigt, i punkt 120 i den överklagade domen, att det inte på något sätt av handlingarna i målet framgick att kommissionen försökt påverka klagandenas val.
- 88 Tribunalen iakttog följaktligen klagandenas rätt till försvar. Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den första delen av den andra grunden.

- 89 När det gäller den andra delen av den andra grunden räcker det att erinra om att ett överklagande, enligt artikel 256.1 andra stycket FEUF och artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, är begränsat till rättsfrågor. Tribunalen är således ensam behörig att fastställa och bedöma de faktiska omständigheterna och att bedöma den bevisning som framförts inför tribunalen. Bedömningen av dessa omständigheter och denna bevisning – med förbehåll för det fall de har missuppfattats – utgör således inte en rättsfråga som i sig är underställd domstolens prövning i ett mål om överklagande (se, bland annat, beslut av den 11 juni 2015, *Faci/kommissionen*, C-291/14 P, ej publicerat, EU:C:2015:398, punkt 31 och där angiven rättspraxis, och, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 2016, *Galp Energía España m.fl./kommissionen*, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 46 och där angiven rättspraxis). En sådan missuppfattning ska dessutom framgå uppenbart av handlingarna i målet utan att det är nödvändigt att göra en ny bedömning av de faktiska omständigheterna och av bevisningen (se, bland annat, beslut av den 11 juni 2015, *Faci/kommissionen*, C-291/14 P, ej publicerat, EU:C:2015:398, punkt 32 och där angiven rättspraxis).
- 90 I förevarande fall syftar överklagandet, under sken av att tribunalen inte utövat sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt, i själva verket till att domstolen ska göra en ny prövning av de uppgifter i målet som klagandena och de andra medlemmarna i kartellen lämnat till kommissionen under det administrativa förfarandet, utan att det gjorts gällande att dessa uppgifter missuppfattats. Den andra delen av den andra grunden ska således avvisas.
- 91 När det gäller den tredje delen av den andra grunden har klagandena i huvudsak gjort gällande att tribunalen åsidosatt deras rätt till försvar och inte utövat sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt genom att, i punkt 94 i den överklagade domen, tillerkänna interna handlingar avseende bilaterala möten som hållits i samband med förlikningsförfarandet ett avgörande bevisvärde – bland annat den andra av dessa handlingar, enligt vilken klagandena anges ha gjort medgivanden med avseende på deras medverkan i överträdelsen under perioden mellan åren 1978 och 1992 – och genom att, i punkt 114 i den överklagade domen, finna att kommissionen ”rimligen kunde tro att [klagandena] var inblandade i den enda, fortlöpande överträdelsen ända sedan år 1978” utan att pröva huruvida beviskravet var uppfyllt.
- 92 Genom denna tredje del av den andra grunden har klagandena således, i likhet med vad de åberopat i samband med den första grunden, gjort gällande att bevisbördereglerna och rätten till försvar åsidosatts.
- 93 Även om det fanns fog för att anse att tribunalen inte prövat beviskravet och således åsidosatt rätten till försvar – genom att tillerkänna interna handlingar i form av protokoll från tre bilaterala möten som ägt rum i samband med förlikningsförfarandet ett avgörande värde och genom att ta fasta på ett antagande från kommissionen sida angående klagandenas medverkan i överträdelsen redan år 1978 –, kan talan inte vinna bifall på denna tredje del av den andra grunden.
- 94 Såsom påpekas särskilt i punkt 65 ovan har klagandena nämligen ålagts sanktioner för att ha deltagit i en enda, fortlöpande överträdelse under åren 1993–2004. Klagandenas anmärkning inför tribunalen, vilken återges i punkt 61 i denna dom, avsåg att visa att kommissionen, mot bakgrund av de bevisuppgifter den hade tillgång till, borde ha dragit slutsatsen att de inte deltog i kartellen före år 1993. Denna anmärkning kunde således, under alla omständigheter, inte godtas, eftersom den avser en period för vilken klagandena inte ålagts sanktioner. Tribunalen borde således ha underkänt denna invändning, eftersom den är verkningslös.
- 95 Av detta följer att tribunalens beslut, som återges i punkt 118 i den överklagade domen, att inte godta den anmärkning som avsåg att kommissionen handlagt ärendet felaktigt, såsom framgår av punkt 66 i denna dom, framstår som riktigt av andra rättsliga skäl. Således ska dessa skäl ändras.
- 96 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den tredje delen av den andra grunden.

Den tredje grunden samt den andra delen av den fjärde grundens första och andra delgrunder: Tribunalen har inte utövat sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt och har angett motsägelsefulla domskäl i sin dom

Oriktigt utövande av tribunalens obegränsade behörighet

– Parternas argument

- 97 Genom sin tredje grund och den andra delen av den fjärde grundens första och andra delgrunder, som huvudsakligen avser punkterna 78 och 90–96 i den överklagade domen och som bör prövas gemensamt, har klagandena i huvudsak gjort gällande att tribunalen inte korrekt utövat sin obegränsade behörighet i dess fulla omfattning och i samband med detta angett motsägelsefulla domskäl i sin dom, genom att fastställa det omtvistade beslutet och genom att inte i tillräcklig omfattning pröva alla beståndsdelar i de böter de ådömts genom det omtvistade beslutet.
- 98 I samband med den tredje grunden har klagandena närmare bestämt påpekat att tribunalen inte utövat sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt då den fann att klagandenas återtagande av sina påstådda ”medgivanden” efter det att de dragit sig ur förlikningsförfarandet utgjorde sådana påstått ”nya omständigheter”, som möjliggjorde för kommissionen att ålägga kraftigt höjda böter för en överträdelse som pågått under en betydligt kortare period, utan att ha prövat riktigheten av dessa ”nya omständigheter”. Enligt klagandena har ingen ny omständighet tillförts akten i målet efter det att förlikningsförfarandet lämnades. Den enda nya omständigheten, om en sådan föreligger, skulle vara att kommissionen gjort en mer noggrann granskning av situationen, vilket lett den till att fastställa att klagandena inte deltagit i den berörda överträdelsen redan år 1978, trots att den borde ha dragit den slutsatsen redan under förlikningsskedet.
- 99 Kommissionen har i första hand gjort gällande att överklagandet inte kan bifallas såvitt avser denna grund, då den saknar verkan. Grunden vilar nämligen på en irrelevant jämförelse mellan den situation som förelåg vid förlikningsförfarandet och den situation som föranlett antagandet av det omtvistade beslutet, trots att det beslut som antagits efter det ordinarie förfarandet, när förlikningsförfarandet hade övergetts, såsom tribunalen korrekt har anfört, enbart ska bedömas utifrån huruvida det beslutet i sig var riktigt. Kommissionen har vidare anfört att klagandena har missuppfattat tribunalens uttalande i deras redogörelse av den överklagade domen. Kommissionen anser att den nya omständigheten som anges i punkt 90 i den överklagade domen inte avser den nya analys av situationen som kommissionen gjorde på eget initiativ; den handlar i stället om att Timab utgått från ett nytt synsätt för första gången i svaret på meddelandet om invändningar, vilket just avser att ge företagen möjlighet att lämna sina synpunkter för att säkerställa att principen om kontradiktoriskt förfarande iakttas i det ordinarie förfarandet.
- 100 Kommissionen har, i andra hand, gjort gällande att denna grund ska avvisas, eftersom tribunalen prövat det omtvistade beslutets lagenlighet genom att kontrollera alla de omständigheter som beaktats vid beräkningen av bötesbeloppet, vilket ingår i tribunalens obegränsade behörighet och utgör en bedömning av de faktiska omständigheterna, som inte kan vara föremål för ett överklagande.
- 101 Klagandena har genom den andra delen av den fjärde grundens första delgrund gjort gällande att tribunalen även har underlåtit att utöva sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt genom att inte underkänna de fel, motsägelser eller inkonsekvenser som kommissionens bedömning av överträdelserna uppvisar. Klagandena har klandrat tribunalen för att på så sätt felaktigt ha godtagit återkallandet av så gott som samtliga nedsättningar av de böter som beviljats med stöd av programmet för förmånlig behandling eller de nedsättningar som kunde beviljas med stöd av punkt 29 i 2006 års riktlinjer.

102 Kommissionen anser att de anmärkningar som åberopats av klagandena inte kan godtas, eftersom tribunalen grundligt kontrollerat kommissionens beräkning av bötesbeloppet, bland annat de nedsättningar de fått på grund av sitt samarbete. Dessutom är de påstådda motsägelser eller inkonsekvenser som gjorts gällande i detta sammanhang ogrundade.

103 Till stöd för den andra delen av den fjärde grundens andra delgrund har klagandena anfört att kommissionen redan under förlikningsskedet borde ha angett vilka omständigheter den betecknade som "nya omständigheter", det vill säga att det inte gick att styrka att det förelåg en enda, fortlöpande överträdelse från och med år 1978. De har gjort gällande att tribunalen följaktligen inte har utövat sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt, genom att inte ta upp de fel som kommissionen gjorde i sin bedömning av överträdelsen under förlikningsförfarandet och genom att godta återkallandet av så gott som samtliga nedsättningar av bötesbeloppen.

– Domstolens bedömning

104 Vad gäller domstolsprövningen av kommissionens beslut att ålägga böter eller vite för överträdelse av konkurrensreglerna, framgår det av fast rättspraxis att unionsdomstolen – utöver sin laglighetsgranskning enligt artikel 263 FEUF – i artikel 31 i förordning nr 1/2003 tillerkänts obegränsad behörighet, i enlighet med artikel 261 FEUF, att ersätta kommissionens bedömning med sin egen bedömning och följaktligen att undanröja, sätta ned eller höja de böter eller det vite som ålagts (se, bland annat, dom av den 9 juni 2016, Repsol Lubricantes y Especialidades m.fl./kommissionen, C-617/13 P, EU:C:2016:416, punkt 84 och där angiven rättspraxis).

105 Det ska även påpekas att det inte ankommer på domstolen att, när den prövar rättsfrågor i ett mål om överklagande, av skälighetshänsyn, med sin egen bedömning ersätta den bedömning som tribunalen med stöd av sin obegränsade behörighet har gjort av det bötesbelopp som ett företag har ålagts på grund av att det har överträtt unionsrätten (se, bland annat, dom av den 9 juni 2016, Repsol Lubricantes y Especialidades m.fl./kommissionen, C-617/13 P, EU:C:2016:416, punkt 81 och där angiven rättspraxis).

106 Det är endast om domstolen bedömer att böterna inte endast är olämpliga utan så överdrivet höga att de är oproportionerliga som den kan slå fast att tribunalen, genom att fastställa ett orimligt bötesbelopp, har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning (dom av den 9 juni 2016, Repsol Lubricantes y Especialidades m.fl./kommissionen, C-617/13 P, EU:C:2016:416, punkt 82 och där angiven rättspraxis).

107 I förevarande fall rörde den fråga som ställdes vid tribunalen, såsom generaladvokaten erinrade om i punkt 23 i sitt förslag till avgörande, inte huruvida det var motiverat att påföra högre böter för en överträdelse som pågått under en kortare period, såsom klagandena anfört, utan snarare huruvida kommissionen hade motiverat beräkningen av de böter som ålagts genom det omtvistade beslutet på ett korrekt sätt och i detta syfte hade beaktat samtliga uppgifter som den hade tillgång till när beslutet antogs.

108 Domstolen påpekar i detta hänseende att om tribunalen, i punkterna 75–107 i den överklagade domen, var noga med att besvara alla de argument som klagandena framfört mot att kommissionen hade påfört ett företag som dragit sig ur förlikningsförfarandet böter som var högre än den högsta möjliga bötesnivå som var på tal under förlikningsdiskussionerna, och detta för en överträdelse som pågick under en betydligt kortare period, så beror det på att en sådan analys omfattas av principerna om god rättskipning och insyn. Tribunalen kan således inte klandras för att ha utfört en så ingående prövning i samband med en tvist där den, för första gången, hade att bedöma en situation i vilken ett företag, efter det att det påbörjat ett förlikningsförfarande, slutligen dragit sig ur detta.

- 109 I förevarande mål kan det således slås fast att tribunalen utövat sin behörighet på ett korrekt sätt när den gjorde en ingående prövning dels av det omtvistade beslutets lagenlighet, dels av rimligheten av det bötesbelopp som påfördes i beslutet.
- 110 Såsom generaladvokaten påpekade i punkt 24 i sitt förslag till avgörande har tribunalen i vederbörlig ordning kontrollerat huruvida den analys som kommissionen gjorde var välgrundad med hänsyn till samtliga uppgifter som var tillgängliga när beslutet antogs, och särskilt, i punkterna 90–107 i den överklagade domen, med beaktande av i vilken omfattning klagandena samarbetat efter det att de dragit sig ur förlikningsförfarandet, det vill säga under det ordinarie förfarandet.
- 111 Tribunalen har även, i punkterna 142–220 i den överklagade domen, systematiskt prövat de omständigheter som kommissionen lagt till grund för beräkningen av det bötesbelopp som påfördes genom det omtvistade beslutet. Tribunalen har i synnerhet utförligt prövat hur kommissionen beaktat de omständigheter som skulle kunna leda till att bevilja eller att inte bevilja en nedsättning av bötesbeloppet, i enlighet med meddelandet om förmånlig behandling, i punkterna 170–195 i tribunalens dom, eller på grund av samarbete enligt punkt 29 i 2006 års riktlinjer, i punkterna 95, 188 och 189 i den domen.
- 112 Det kan dessutom, såsom generaladvokaten också har påpekat i punkt 26 i sitt förslag till avgörande, konstateras att klagandena inte har visat på vilket sätt det bötesbelopp som påförts dem är så överdrivet högt att det är oproportionerligt i den mening som avses i den rättspraxis som nämns i punkterna 105 och 106 ovan.
- 113 Av detta framgår att tribunalen inte underlåtit att utöva sin obegränsade behörighet i dess fulla omfattning. Talan kan således inte vinna bifall på den tredje grunden eller på den andra delen av den fjärde grundens första och andra delgrunder, såvitt de avser att tribunalen inte utövat sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt.

Motsägelser i domskälen som åberopats av klagandena

– Parternas argument

- 114 Till stöd för såväl den tredje grunden som den andra delen av den fjärde grundens första delgrund har klagandena gjort gällande att tribunalens dom innehåller olika motsägande domskäl, som innebär ett åsidosättande av deras grundläggande rättigheter, nämligen rätten att fritt kunna diskutera med kommissionen under förlikningsförfarandet och att lika fritt kunna lämna detta förfarande, och rätten att försvara sig i ett ordinarie förfarande utan att vara bundna av en ”ståndpunkt” man påstås ha haft tidigare.
- 115 För det första har klagandena klandrat tribunalen för att den ansåg att den omständigheten att de lämnade förlikningsförfarandet ledde till en situation som kunde liknas vid ett oskrivet blad, utan samband med det förflutna, och samtidigt ändå ansåg att de ”ändrat sin ståndpunkt” i det svar de lämnat på meddelandet om invändningar i det ordinarie förfarandet. Tribunalen borde således inte ha godtagit kommissionens argument, enligt vilket en ”ny omständighet” tillkommit när detta svar lämnades och motiverade att bötesbeloppet omprövades.
- 116 För det andra har klagandena gjort gällande att den överklagade domen innehåller motsägande domskäl, eftersom tribunalen, i punkt 96 i den överklagade domen, å ena sidan angav att kommissionen inte var bunden av det bötesintervall som den meddelade under diskussionerna inom ramen för förlikningsförfarandet, vilket således blev irrelevant efter det att de lämnat förlikningsförfarandet, och å andra sidan, i punkt 91 i den överklagade domen, nämnde en ren ”[justering] av sättet att beräkna bötesbeloppet” med utgångspunkt i samma bötesintervall.

- 117 Slutligen kunde tribunalen inte, å ena sidan, fastställa att kommissionen, enligt tillkännagivandet om förlikning, inte förhandlar om huruvida det ska anses föreligga en överträdelse och, å andra sidan, tillerkänna informella diskussioner ett värde av förhandlingar som kännetecknas av klagandenas påstådda medgivande avseende deras deltagande i överträdelsen före år 1993.
- 118 Enligt kommissionen är motsägelserna i domskälen en följd, bland annat, av en förvanskning av tribunalens uttalanden eller av en missuppfattning vid läsningen av de handlingar som ingetts under förfarandet inför tribunalen. Dessa argument kan därför inte godtas.

– Domstolens bedömning

- 119 När det gäller de två första påstått motsägande domskälen, som avser förhållandet mellan förlikningsförfarandet och det ordinarie förfarandet i den särskilda situationen i förevarande fall, då klagandena hade beslutat att avbryta förlikningssamtalen, hade tribunalen fog för att, i punkterna 90–96 och 104–105 i den överklagade domen, hålla isär förlikningsförfarandet, som i förevarande fall inte avslutats, och det ordinarie förfarandet, som ledde fram till det omtvistade beslutet.
- 120 Det ska erinras om att det i punkt 19 i tillkännagivandet om förlikning anges att om de berörda företagen inte ger in en förlikningsinlägga kommer det förfarande som leder fram till det slutliga beslutet för deras vidkommande att följa de allmänna bestämmelserna, särskilt artiklarna 10.2, 12.1 och 15.1 i förordning nr 773/2004, i stället för bestämmelserna om förlikningsförfarandet.
- 121 Det är dessutom, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 25 i sitt förslag till avgörande, just på grund av den ändrade situationen i förfarandet som klagandena har kunnat få fullständig tillgång till handlingarna i ärendet, erhålla ett fullständigt meddelande om invändningar, besvara detta och få tillfälle att höras, det vill säga en svarsperiod under vilken de för första gången formellt kunnat bestrida sitt deltagande i den överträdelse som de klandrats för med avseende på tiden före år 1993. Klagandena har således inte lidit skada i rättsligt hänseende till följd av detta tillvägagångssätt som består i att omständigheter som betecknas som ”nya” beaktats, trots att de redan förelåg tidigare.
- 122 Vad närmare bestämt avser den andra påstådda motsägelsen i domskälen som åberopats av klagandena, det vill säga att tribunalen ansett att kommissionen inte var bunden av det bötesintervall som uppgetts i samband med de samtal som hållits i förlikningsförfarandet, medan den samtidigt nämnde en ”[justering] av sättet att beräkna bötesbeloppet” med utgångspunkt i detta bötesintervall, har klagandena förvrängt tribunalens redogörelse genom att felaktigt ta uttrycket ”justeringen av sättet att beräkna bötesbeloppet”, som anges i punkt 91 i den överklagade domen, ur sitt sammanhang.
- 123 Såsom generaladvokaten har gjort gällande i punkt 37 i sitt förslag till avgörande visar en helhetsbedömning av punkt 91 i den överklagade domen och de punkter som omger denna punkt i den domen att tribunalen fann att kommissionen beaktade klagandenas ändrade ståndpunkt avseende varaktigheten av deras deltagande i överträdelsen och gjorde en ”ny prövning” av det bötesbelopp som fastställdes på grundval av reglerna i tillkännagivandet om förmånlig behandling och i 2006 års riktlinjer, men med tillämpning av samma metod som den som användes för det bötesintervall som uppgevits för klagandena.
- 124 Av detta följer att de två första argument som rör motsägande domskäl inte kan godtas.
- 125 När det gäller den tredje påstådda motsägelsen i domskälen som åberopats av klagandena, det vill säga att tribunalen inte kunde, å ena sidan, fastställa att kommissionen, enligt tillkännagivandet om förlikning, inte förhandlar om huruvida en överträdelse har ägt rum och, å andra sidan, likställa informella samtal med förhandlingar som kännetecknas av deras påstådda medgivande med avseende på deras deltagande i överträdelsen före år 1993, erinrar domstolen om att det i artikel 169.2 i

domstolens rättegångsregler framgår att det genom åberopade grunder och argument avseende rättsliga omständigheter i detalj ska anges på vilka punkter som klaganden anser att tribunalens avgörande är felaktigt.

- 126 Denna sistnämnda påstådda motsägelse i domskälen, som åberopats av klagandena första gången i repliken och som av klagandena hänförts till den tredje grunden i överklagandet, avser inte några punkter i den överklagande domen. Detta argument ska således avvisas.
- 127 Av detta följer att talan inte kan vinna bifall på den tredje grunden eller på den andra delen av den fjärde grundens första delgrund, vilka avser att den överklagade domen innehåller motsäggande domskäl, eftersom de delvis ska avvisas och delvis saknar fog.

Den första delen av den fjärde grundens första och andra delgrund: Tribunalen har åsidosatt principerna om skydd för berättigade förväntningar och om likabehandling och har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning vid bedömningen av verkan av att förlikningsförfarandet lämnades

Den första delen av den fjärde grundens första delgrund: Tribunalen har åsidosatt principerna om skydd för berättigade förväntningar och om likabehandling

– Parternas argument

- 128 Klagandena har till stöd för sitt argument avseende åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar gjort gällande att de, i motsats till vad Tribunalen fann, inte rimligen kunde förutse att deras beslut att lämna förlikningsförfarandet skulle leda till att den nedsättning för samarbete som de beviljades skulle minska från 52 procent inom ramen för förlikningsförfarandet till 5 procent i det omtvistade beslutet. Enligt klagandena gjorde kommissionen en ”helomvändning” som hade den paradoxala effekten att bötesbeloppet höjdes betydligt, samtidigt som det fastställdes att överträdelsen hade pågått under betydligt kortare tid.
- 129 Klagandena har gjort gällande att ett sådant beslut inte var motiverat, eftersom samma beviskrav och samma regler för att beräkna bötesbeloppet var tillämpliga såväl i det ordinarie förfarandet som i förlikningsförfarandet. Vidare tillfördes inga nya uppgifter till akten till följd av att de drog sig ur förlikningsförfarandet, och verkan av förfarandet om förmånlig behandling kvarstod trots att de lämnade detta förfarande. Under dessa omständigheter hade klagandena inte möjlighet att fatta ett ”välgrundat” beslut om huruvida de skulle ingå en förlikning eller inte.
- 130 Kommissionen har gjort gällande att klagandenas påståenden är verkningslösa, eftersom de grundar sig på en jämförelse mellan de uppgifter som klagandena lämnade under förlikningsförfarandet och det beslut som fattades som en avslutning av det ordinarie förfarandet. Enligt kommissionen försöker klagandena blanda ihop det förhållandet att de drog sig ur förlikningsförfarandet med det försvar de utvecklade som svar på meddelandet om invändningar.
- 131 Kommissionen har i detta hänseende påpekat att den avgörande händelse som medförde att ett nytt bötesbelopp fastställdes i det omtvistade beslutet inte var att klagandena beslutade att dra sig ur förlikningsförfarandet, utan enbart det försvar de utvecklade i svaret på meddelandet om invändningar, som bestod i att förneka att de deltagit i kartellen före år 1993. Kommissionen har vidare anfört att en förnyad bedömning av dessa böter kunde förutses av klagandena, eftersom det bötesbelopp som påförts följer av en strikt tillämpning av de regler för beräkning som var relevanta mot bakgrund av de omständigheter som förelåg vid tidpunkten för antagandet av nämnda beslut. Om de berörda parterna gjort en felaktig bedömning av följderna av deras ställningstagande, kan detta fel enbart tillskrivas dem själva och beror inte på bristande information.

- 132 Klagandena har även gjort gällande att tribunalen åsidosatt principen om likabehandling. Eftersom de inte kunde dra sig ur förlikningsförfarandet med full sakkännedom och ställdes inför ett resultat som var minst sagt paradoxalt, anser klagandena nämligen att de behandlats mindre förmånligt än andra deltagare som kunde förutse det bötesbelopp som skulle påföras dem och som därför godtog att lämna ett förlikningsförslag.
- 133 Kommissionen har anfört att det av de upplysningar som tillhandahållits i det omtvistade beslutet, och som sammanfattats i punkterna 17–26 i den överklagade domen, följer att det inte förekom någon diskriminering mellan klagandena och de andra deltagarna i kartellen, eftersom samma parametrar användes för att fastställa samtliga böter och den enda skillnaden bestod i den nedsättning på 10 procent som beviljats de företag som ingått en förlikning.

– Domstolens bedömning

- 134 Med avseende på argumentet att tribunalen åsidosatt principen om skydd för berättigade förväntningar erinrar domstolen om att det av fast rättspraxis framgår att den principen är en av unionens grundläggande principer och att varje ekonomisk aktör har rätt att åberopa denna princip om en institution, genom att ge tydliga försäkringar, har väckt grundade förhoppningar (dom av den 24 oktober 2013, Kone m.fl./kommissionen, C-510/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:696, punkt 76 och där angiven rättspraxis).
- 135 Domstolen har dessutom redan haft tillfälle att slå fast att kommissionen inte kan ge några tydliga försäkringar om nedsättning av eller befrielse från böter i ett skede av förfarandet som föregår antagandet av det slutgiltiga beslutet och att deltagarna i en kartell således inte kan ha berättigade förväntningar i detta avseende (se dom av den 24 oktober 2013, Kone m.fl./kommissionen, C-510/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:696, punkt 78 och där angiven rättspraxis).
- 136 Det ska även, för det första, påpekas att förlikningsförfarandet, såsom framgår av punkt 73 i den överklagade domen, är ett alternativ till det ordinarie administrativa förfarandet och skiljer sig från detta genom vissa särskilda kännetecken, såsom att det anges ett intervall för det sannolika bötesbeloppet. För det andra kan det, såsom tribunalen har angett i punkt 104 i den överklagade domen, påpekas att det förfarande som leder fram till det slutliga beslutet, om företaget inte ger in någon förlikningsinlägga, regleras av de allmänna bestämmelserna i förordning nr 773/2004 i stället för av bestämmelserna om förlikningsförfarandet. För det tredje, och såsom tribunalen har konstaterat i punkt 96 i den överklagade domen, är kommissionen, under det ordinarie förfarandet, inom ramen för vilket ansvaret ännu inte har fastställts, enbart bunden av meddelandet om invändningar, i vilket det inte fastställts något bötesintervall, och den är skyldig att beakta nya omständigheter som kommer till dess kännedom under detta förfarande.
- 137 I förevarande fall har klagandena, såsom tribunalen funnit bland annat i punkterna 90 och 124 i den överklagade domen, dragit sig ur förlikningsförfarandet, och det är först efter det att de lämnat detta förfarande som de, inom ramen för det ordinarie förfarandet, åberopat omständigheter till stöd för att de deltagit i den påstådda överträdelsen under en kortare tid.
- 138 Såsom generaladvokat gjort gällande i punkt 48 i sitt förslag till avgörande kunde klagandena inte göra gällande berättigade förväntningar om att de uppskattningar som kommissionen hade meddelat dem under förlikningsförfarandet skulle bestå, i form av ett sannolikt bötesintervall som fastställts på grundval av de omständigheter som beaktats i det skedet av förfarandet, nämligen för den period för deltagande i överträdelsen som omfattade åren 1978–2004.
- 139 Det ska dessutom påpekas att klagandena, när de dragit sig ur förlikningsförfarandet, hade tillgång till samtliga uppgifter och därför kunde förutse att ett bestridande av deras deltagande i kartellen för tiden före år 1993 nödvändigtvis skulle påverka den nedsättning de kunde beviljas såväl med anledning av

meddelandet om förmånlig behandling som med anledning av punkt 29 i 2006 års riktlinjer. Detta framgår klart av punkterna 90–95 och 122 i den överklagade domen. Tribunalen kan därför inte anses ha åsidosatt principen om skydd för berättigade förväntningar.

- 140 Med avseende på argumentet att tribunalen åsidosatt principen om likabehandling påpekar domstolen att det enligt fast rättspraxis framgår av artikel 256 FEUF, artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol och artikel 168.1 d i domstolens rättegångsregler att det i ett överklagande klart ska anges på vilka punkter den överklagade domen ifrågasätts samt de rättsliga grunder som särskilt åberopas till stöd för detta yrkande. I annat fall ska överklagandet eller grunden i fråga avvisas (dom av den 30 maj 2013, Quinn Barlo m.fl./kommissionen, C-70/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:351, punkterna 47 och 51 och där angiven rättspraxis, och dom av den 21 januari 2016, Galp Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 43 och där angiven rättspraxis).
- 141 En grund som stöds på en argumentation som inte är så klar och precis att domstolen kan företa sin lagenlighetsprövning uppfyller således inte dessa krav och ska avvisas (dom av den 21 januari 2016, Galp Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 44 och där angiven rättspraxis).
- 142 Det argument som avser att principen om likabehandling åsidosatts grundar sig emellertid på ett generellt påstående, utan att någon som helst rättslig argumentation förts till stöd för det. Detta argument kan följaktligen inte prövas i sak.
- 143 Av detta följer att talan inte kan vinna bifall på den första delen av den fjärde grundens första delgrund, vilken avser att tribunalen åsidosatt principen om skydd för berättigade förväntningar och principen om likabehandling, eftersom den delvis ska avvisas och delvis saknar fog.

Den första delen av den fjärde grundens andra delgrund: Tribunalen har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning vid bedömningen av verkan av att klagandena drog sig ur förlikningsförfarandet

– Parternas argument

- 144 Klagandena har i huvudsak gjort gällande att det var utifrån en felaktig rättstillämpning som tribunalen fann att kommissionen hade informerat dem om konsekvenserna av att de drog sig ur förlikningsförfarandet och anser att detta styrker det faktum att de inte kunnat utöva sin rätt att fatta ett ”välgrundat” beslut om huruvida de ville ingå en förlikning eller inte, vilket emellertid krävs enligt tillkännagivandet om förlikning. Enligt klagandena var tribunalens redogörelse, i punkt 125 i den överklagade domen, för innehållet i de informationsutbyten som ägde rum vid det muntliga hörandet den 24 februari 2010 rättsligt felaktig. Under detta hörande uppgav kommissionen att den inte skulle beakta den omständigheten att klagandena inte hade anslutit sig till kartellen förrän år 1993 i samband med Timabs ”samarbete”, såsom anges i punkt 125 i den överklagade domen, utan i samband med den ”förmånliga behandlingen”. Medan begreppet ”samarbete”, enligt klagandena, täcker såväl de perioder som avses i meddelandet om förmånlig behandling som de perioder som inte avses i detta meddelande, så hänför sig begreppet ”förmånlig behandling” endast till minskningen med 17 procent av de påförda böterna. Kommissionen nämnde aldrig uttryckligen under det ordinarie förfarandet att nedsättningen på 35 procent av bötesbeloppet – för samarbete som låg utanför tillämpningsområdet för meddelandet om förmånlig behandling – skulle återkallas.
- 145 Kommissionen anser att detta argument är verkningslöst. Kommissionen anser att argumentet beror på att klagandena blandar ihop det förhållandet att de drog sig ur förlikningen med det förhållandet att de ändrade sin ståndpunkt i samband med svaret på meddelande om invändningar. Med hänsyn till

klagandenas nya försvar i detta svar, viket stod i motsats till de ställningstaganden klagandena fört fram i sin begäran om förmånlig behandling, fäste kommissionen deras uppmärksamhet på de möjliga konsekvenserna av detta nya försvar.

– Domstolens bedömning

- 146 Såsom kommissionen har gjort gällande i sitt svaromål beror den anmärkning som rör en felaktig rättstillämpning i samband med bedömningen av verkan av att klagandena drog sig ur förlikningsförfarandet på en sammanblandning mellan å ena sidan betydelsen av att klagandena bestämde sig för att dra sig ur förlikningen och å andra sidan de eventuella konsekvenserna av den förändrade ståndpunkt med avseende på varaktigheten av klagandenas deltagande i överträdelsen som dessa gjorde gällande i sitt svar av den 2 februari 2010 på meddelandet om invändningar. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 60 i sitt förslag till avgörande nämner tribunalen endast, i punkt 125 i den överklagade domen, den varning som kommissionen riktade till klagandena under det ordinarie förfarandet med anledning av den nya ståndpunkt som intagits och inte på grund av att de lämnat förlikningsförfarandet, såsom dessa gjort gällande.
- 147 Det kan följaktligen konstateras att denna anmärkning, som grundar sig på en felaktig premiss, saknar grund. Talan kan därför inte vinna bifall på den första delen av den fjärde grundens andra delgrund.

Den femte grunden: Tribunalen har inte utövat sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt och har åsidosatt principen om likabehandling och principen om individuell påföljd

Parternas argument

- 148 Genom sin femte grund har klagandena gjort gällande att tribunalen, i punkterna 137, 140 och 168 i den överklagade domen, har underlåtit att utöva sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt samt åsidosatt principen om likabehandling och principen om individuell påföljd.
- 149 Klagandena har i detta sammanhang åberopat att tribunalen inte har utövat sin obegränsade behörighet på ett korrekt sätt, genom att medge att det vid bedömningen av överträdelsens allvar inte beaktades att det inte fanns någon bevisning för Timabs medverkan i förfarandena rörande försäljningsvillkor och ersättningsmekanismer. Eftersom tribunalen hyste tvivel angående huruvida klagandena deltagit i dessa två förfaranden under perioden mellan åren 1993 och 2004, borde den ha beaktat detta, med tillämpning av principen *in dubio pro reo*. Genom att inte göra detta har tribunalen i sin dom åsidosatt principen om likabehandling och principen om individuell påföljd.
- 150 I sin replik har klagandena tillagt att tribunalen även, i strid med principen om likabehandling och principen om individuell påföljd, vid sin bedömning av överträdelsens allvar, avstått från att beakta andra omständigheter, såsom den prispress som följer av konkurrens mellan liknande varor, att de förfaranden som lagts dem till last inte hade någon verkan samt varaktigheten och omfattningen av varje del i överträdelsen.
- 151 Tribunalen har vidare åsidosatt dessa principer genom att inte företa en ingående prövning vare sig av den grad av allvar som använts som utgångspunkt i samband med att bötesbeloppet fastställdes eller av kommissionens beslut att inte beakta några förmildrande omständigheter i förhållande till Timab. Tribunalen har således endast återgett det omtvistade beslutet utan att företa någon egen bedömning.
- 152 Enligt kommissionen kan den femte grunden inte tas upp till prövning, eftersom den syftar till att åstadkomma en omprövning av den ansökan som ingavs till tribunalen. Under alla omständigheter finns det inget fog för denna grund.

Domstolens bedömning

- 153 Domstolen erinrar om att tribunalen är ensam behörig att fastställa och bedöma omständigheterna och, i princip, att bedöma den bevisning som den har godtagit till stöd för dessa omständigheter. Om bevisupptagningen har skett på ett riktigt sätt och de allmänna rättsprinciper och processuella regler som är tillämpliga i fråga om bevisbördan och bevisningen har iakttagits, är det tribunalen ensam som ska bedöma vilket värde som uppgifterna i målet ska tillmätas. Bedömningen av dessa omständigheter är därför inte, utom då uppgifter som underställtts rätten har missuppfattats, en rättsfråga som i sig är underställd domstolens kontroll (se, bland annat, dom av den 30 maj 2013, Quinn Barlo m.fl./kommissionen, C-70/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:351, punkt 25 och där angiven rättspraxis, och dom av den 16 juni 2016, Evonik Degussa och AlzChem/kommissionen, C-155/14 P, EU:C:2016:446, punkt 23 och där angiven rättspraxis). En sådan missuppfattning ska dessutom framgå uppenbart av handlingarna i målet utan att det är nödvändigt att göra en ny bedömning av de faktiska omständigheterna och av bevisningen (dom av den 16 juni 2016, Evonik Degussa och AlzChem/kommissionen, C-155/14 P, EU:C:2016:446, punkt 23 och där angiven rättspraxis).
- 154 Det ska understrykas att ett överklagande inte kan tas upp till prövning om det endast upprepar grunder och argument som redan har anförts vid tribunalen, inbegripet sådana som avser omständigheter som tribunalen uttryckligen har underkänt. Ett sådant överklagande utgör nämligen endast en begäran om omprövning av den ansökan som ingetts till tribunalen, vilket faller utanför domstolens behörighet i samband med ett överklagande (dom av den 30 maj 2013, Quinn Barlo m.fl./kommissionen, C-70/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:351, punkt 26 och där angiven rättspraxis).
- 155 När en klagande har ifrågasatt tribunalens tolkning eller tillämpning av unionsrätten kan däremot de rättsfrågor som prövats av tribunalen på nytt tas upp till diskussion i målet om överklagande. Om klaganden inte på detta sätt kan åberopa grunder och argument som använts vid tribunalen till stöd för sitt överklagande, mister nämligen överklagandeinstitutet en del av sin innebörd (dom av den 30 maj 2013, Quinn Barlo m.fl./kommissionen, C-70/12 P, ej publicerad, EU:C:2013:351, punkt 27 och där angiven rättspraxis).
- 156 När det gäller den femte grunden kan det, trots att klagandena angett att ”grunden rör en rättsfråga”, nämligen att tribunalen åsidosatt principen om likabehandling och principen om individuell påföljd samt att tribunalen inte utövat sin obegränsade behörighet, påpekas att denna femte grund egentligen innebär ett ifrågasättande av tribunalens bedömning av de faktiska omständigheterna och av den bevisning som åberopats i första instans i samband med den andra och den tredje grunden.
- 157 Klagandena har nämligen, utan att alls göra gällande att de faktiska förhållandena eller bevisningen missuppfattats, endast anført att tribunalen felaktigt underlåtit att vid bedömningen av överträdelsens allvar beakta olika omständigheter, bland annat att det inte fanns någon bevisning för deras medverkan i förfarandena rörande försäljningsvillkor och ersättningsmekanismer. Klagandena har således begränsat sig till att återge argument som använts för att visa att överträdelsen skulle ha ansetts vara mindre allvarlig. Dessa argument har emellertid redan anförts inför tribunalen och underkänts av denne. Den femte grunden, som avser att tribunalen åsidosatt principen om likabehandling och principen om individuell påföljd samt att tribunalen inte utövat sin obegränsade behörighet, kan således inte tas upp till prövning.
- 158 Vad särskilt gäller klagandenas argument att tribunalen inte gjort någon ingående prövning vare sig av den allvarlighetsgrad som legat till grund för att fastställa böternas grundbelopp eller av beslutet att inte betrakta Timabs konkurrensinriktade agerande som en förmildrande omständighet, räcker det att påpeka att tribunalen, i punkterna 149–164 av den överklagade domen, ingående redogjort för de omständigheter som den beaktat för att bedöma överträdelsens allvar. Det framgår dessutom otvetydigt av punkterna 165–168 i den överklagade domen att tribunalen nogsamt prövat frågan om förmildrande omständigheter. Det saknas således fog för detta argument. Att tribunalen även på ett

flertal punkter, vid utövandet av sin obegränsade behörighet, fastställde de bedömningar som kommissionen gjort i det omtvistade beslutet påverkar inte denna slutsats (se dom av den 8 maj 2013, *Eni/kommissionen*, C-508/11 P, EU:C:2013:289, punkt 99 och där angiven rättspraxis).

- 159 Av detta följer att den femte grunden delvis ska avvisas och i övrigt inte kan leda till bifall för överklagandet.

Andrahandsyrkandena: Åsidosättande av rätten till en rättvis rättegång till följd av förfarandets orimliga tidsutdräkt

Parternas argument

- 160 Genom sina andrahandsyrkanden har klagandena gjort gällande att tribunalen åsidosatt rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 47.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), tolkad mot bakgrund av artikel 6.1 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950, genom att inte avgöra målet inom rimlig tid.
- 161 De har i detta hänseende konstaterat att den överklagade domen meddelades fyra år och åtta och en halv månad efter det att ansökan genom vilken talan väcktes lämnats in, den 1 oktober 2010, att den muntliga delen av förfarandet inleddes av tribunalen först den 14 maj 2014 och att elva månader förflöt mellan det att det muntliga förfarandet avslutades, det vill säga efter förhandlingen den 11 juli 2014, och dagen då domen meddelades.
- 162 Enligt klagandena motiverades en sådan tidsutdräkt inte av målets svårhetsgrad, särskilt som de var de enda klagandena i detta mål och de inte förhalat förfarandet.
- 163 Kommissionen har gjort gällande att ett företag som invänder mot att ett förfarande tagit oskäligt lång tid enligt bland annat domen av den 26 november 2013, *Gascogne Sack Deutschland/kommissionen* (C-40/12 P, EU:C:2013:768) endast kan väcka en talan om skadestånd mot unionen med stöd av artiklarna 268 FEUF och 340 andra stycket FEUF.
- 164 Eftersom klagandena inte framställt något yrkande om sådant skadestånd kan andrahandsyrkandena inte tas upp till prövning.

Domstolens bedömning

- 165 Domstolen erinrar om att en unionsdomstols underlåtenhet att iaktta sin skyldighet enligt artikel 47 andra stycket i stadgan, att inom skälig tid avgöra mål som anhängiggörs vid den, ska beivras genom att en skadeståndstalan väcks vid tribunalen, eftersom en sådan talan utgör ett effektivt medel för avhjälpande. Ett yrkande om ersättning för den skada som åsamkats på grund av tribunalens underlåtenhet att avgöra ett mål inom skälig tid kan således inte framställas direkt vid domstolen inom ramen för ett överklagande, utan det ska framställas vid tribunalen (dom av den 30 april 2014, *FLSmidth/kommissionen*, C-238/12 P, EU:C:2014:284, punkt 116 och där angiven rättspraxis, dom av den 21 januari 2016, *Galp Energía España m.fl./kommissionen*, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 55 och där angiven rättspraxis, och dom av den 9 juni 2016, *Repsol Lubricantes y Especialidades m.fl./kommissionen*, C-617/13 P, EU:C:2016:416, punkt 98 och där angiven rättspraxis).
- 166 När en skadeståndstalan har väckts ankommer det således på tribunalen, som är behörig enligt artikel 256.1 FEUF, att pröva en sådan talan i en annan sammansättning än den som prövade det mål i vilket handläggningstiden kritiserats för att vara orimligt lång (dom av den 21 januari 2016, *Galp*

Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 56 och där angiven rättspraxis, och dom av den 9 juni 2016, Repsol Lubricantes y Especialidades m.fl./kommissionen, C-617/13 P, EU:C:2016:416, punkt 99 och där angiven rättspraxis).

- 167 Om det är uppenbart, utan att parterna behöver förebbringa ytterligare bevisning i detta avseende, att tribunalen har gjort sig skyldig till en tillräckligt klar överträdelse av skyldigheten att avgöra målet inom skälig tid, kan domstolen dock fastställa att så skett (dom av den 21 januari 2016, Galp Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 57 och där angiven rättspraxis, och dom av den 9 juni 2016, Repsol Lubricantes y Especialidades m.fl./kommissionen, C-617/13 P, EU:C:2016:416, punkt 100 och där angiven rättspraxis). Domstolen kan följaktligen, i samband med överklagandet, fastställa att rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 47 andra stycket i stadgan har åsidosatts på grund av att förfarandet inför tribunalen tagit oskäligt lång tid.
- 168 Beträffande kriterierna för bedömningen av huruvida tribunalen har iakttagit en skälig tidsfrist, erinrar domstolen om att frågan huruvida den tid som förflutit innan dom meddelas är skälig ska bedömas med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt mål, såsom tvistens komplexitet och parternas uppträdande (dom av den 26 november 2013, Groupe Gascogne/kommissionen, C-58/12 P, EU:C:2013:770, punkt 85 och där angiven rättspraxis).
- 169 Domstolen har i det avseendet preciserat att uppräkningskriterier inte är uttömmande och att det vid bedömningen av huruvida en viss tid är skälig inte krävs en systematisk bedömning av omständigheterna i målet med beaktande av samtliga kriterier, när tidsåtgången för förfarandet framstår som motiverad med beaktande av enbart ett kriterium. Målets komplexitet eller ett förhållande beteende hos sökanden kan således anses motivera en tidsåtgång som vid första anblicken förefaller alltför stor (dom av den 26 november 2013, Groupe Gascogne/kommissionen, C-58/12 P, EU:C:2013:770, punkt 86 och där angiven rättspraxis).
- 170 I förevarande fall och eftersom ingen särskild information lämnats av parterna, anser domstolen att tribunalen inte gjort sig skyldig till en tillräckligt klar överträdelse av sin skyldighet att avgöra målet inom skälig tid.
- 171 Av detta följer att de andrahandsyrkanden som åberopats i överklagandet inte kan bifallas.
- 172 Eftersom klagandenas överklagande inte kan vinna bifall på någon av de grunder de anfört, ska överklagandet ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

- 173 Enligt artikel 184.2 i domstolens rättegångsregler ska domstolen besluta om rättegångskostnaderna när överklagandet ogillas. Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 184.1 ska tillämpas i mål om överklagande, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att klagandena ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Timab och CFPR har tappat målet, ska de förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna i detta mål om överklagande.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tionde avdelningen) följande:

- 1) Överklagandet ogillas.**
- 2) Timab Industries och Cie financière et de participations Roullier (CFPR) ska ersätta rättegångskostnaderna.**

Underskrifter